

Borůvka, Otakar: Other works

Otakar Borůvka

Vladimír Ryšavý: Vektory a tenzory

Naše věda XXIV, 1946, str. 100

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/500217>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Vladimír Ryšavý: **Vektory a tenzory**. Cesta k vědění, sv. 25, v Praze 1944, str. 115. Knížka obsahuje hojně látky o tensorech s četnými aplikacemi v geometrii a fyzice a jako dodatek stať o základních vlastnostech determinantů. Účelný by byl podrobnější výklad na místech nejcitlivějších, tam, kde se stýká se středoškolskou látkou, kdežto obtížnější věci, které elementárními prostředky nelze zvládnouti, mohly odpadnouti.

O. Borůvka.

Jiří Král: **ÚKOLY ČESKÉHO ZEMĚPISU**. Nákladem České grafické Unie v Praze 1945, str. 80. Za 39 Kčs.

Spis obsahuje kromě dvou úvodních stať 11 kapitol, z nichž pět se obírá zeměpisem vědeckým, tři zeměpisem na středních a národních školách, další dvě publikační činností a konečně poslední kapitola jedná o regionálním zeměpise. Podle autorových úvodních slov jest úkolem jeho knihy ukázat nedostatky českého zeměpisu a dosáhnout tak okamžitého ozdravení „rychlým a přitom bezohledným rozhodováním“. Přiznává, že český zeměpis vykázal také krásné a hojné klady a přínosy české vědě, ale tomu věnuje pozornost příležitostně na jiném místě. Podrobně vytyčuje úkoly českého zeměpisu podle svých představ, někde založených na osobitém názoru na zeměpis a zeměpisce. Žádá „očistu“ zeměpisu, dotýká se jeho vztahu k „pomocným vědám“, vytýká dějepisné metody v zeměpise, genetickou cestu a „knihomolství“. Hlavní cíl zeměpisného bádání vidí v „kritickém poznání přítomnosti a přítomného stavu, který je ovšem jen určitým momentem v dynamickém dění přírody a člověka“. Je proti hypotézám a domněnkám, nahrazujícím jasná fakta. Zeměpis prý se stane doménou „pravých“ zeměpisců tehdy, až odstraní ze sebe všechny obory, které do něho nenáleží a pracovníky jiných oborů eliminuje. Trvalou budoucnost zaručuje jen zeměpisu regionálnímu. Průzkum malých oblastí poskytne pevnou zeměpisnou základnu, z níž bude možno budovat souhrnná díla zeměpisná.

K tomu je nutno říci, že zeměpisceova působnost je neomezená a „pravým“ zeměpiscem je každý, kdo soustavně a úspěšně zpracovává látku (náležející jinak do kteréhokoliv oboru vědního) s hlediska zeměpisného. Existuje vůbec nějaká ryze „zeměpisná látka“, kterou se může obírat jen zeměpisec? Bez výjimky každá látka, zeměpisně zpracovávaná, musila být nejprve prozkoumána jinými odborníky. Každý zeměpisec se musí předem seznámit s podstatou té látky (pokud není odborníkem), kterou bude zpracovávat. Do jakých podrobností půjde, záleží na jeho pili a schopnostech. Objasní-li čtenáři svého spisu podstatu zpracovávané látky, nezasáhl tím do cizího oboru a jeho spis tím neztratil nic na zeměpisné hodnotě. Povoláním zeměpiscem ovšem je i ten, kdo je současně odborníkem v té vědě, do níž náleží jím zeměpisně zpracovávaná látka. Již z tohoto důvodu máme u nás více „pravých“ zeměpisců než myslí autor. „Očista“ zeměpisu podle návodu autora by byla krokem zpět.

Pokud jde o autorův zeměpisný „výklad a rozbor současného stavu“, je nutno zdůraznit, že při řešení zeměpisných otázek musíme znát vývoj (s hlediska zeměpisného), který vedl k současné situaci. Pak zeměpisec může upozornit na budoucí vývoj v zpracovávané oblasti a jedině tehdy by mohlo platit autorovo, že „zeměpis jest cestou k životu“. Nelze také vyloučit ze zeměpisu domněnku a hypotézy. Rozhodně je lepší domněnka, která se v budoucnu stane faktem, než fakt, který novými poznatky musí být degradován na neplatnou domněnku.

Ani s „knihomolstvím“ v zeměpise to není vždy tak zlé, jak myslí autor. Vede-li podle autora výzkum malých zeměpisných oblastí k dokonalé znalosti velkých celků, přiznává tím, že souborné dílo vzniká z literatury.

Autor navrhuje reformu vysokoškolského studia se zřetelem k budoucí středoškolské profesuře kandidátů. Přimlouvá se za zavedení jednoho studijního oboru a prohloubení pedagogické přípravy. Od vědeckého vedení univerzitních ústavů by mělo být odděleno administrativní vedení. Nejzdatnější a